

INTERPELLATION TILL STATSRÅD

Från Riksdagsförvaltningen
2024-11-04
Besvaras senast
2024-11-19

Till statsrådet Romina Pourmokhtari (L)

2024/25:177 Klimatmålen till 2030

Sveriges klimatpolitik syftar till att nå de mål och åtaganden som beslutats på EU-nivå för att EU ska uppnå sina åtaganden under Parisavtalet samt de av riksdagen beslutade klimatmålen inom det klimatpolitiska ramverket, som också är en del av våra nationella miljökvalitetsmål. Enligt EU:s klimatlag ska Sverige till 2030 öka sitt nettoupptag i skog och mark med cirka 4 miljoner ton jämfört med genomsnittet 2016–2018.

Enligt den nyligen presenterade FN-rapporten Emissions Gap Report krävs en minskning av utsläppen med 42 procent till 2030 (jämfört med 2019) för att nå Parisavtalets 1,5-gradersmål. Utan kraftigt skärpta nationella åtgärder riskerar den globala uppvärmningen enligt rapporten att uppgå till mellan 2,6 och 3,1 grader vid slutet av detta århundrade. Koldioxidhalten i atmosfären låg 2023 på rekordnivå och har inte varit så hög på minst 3 miljoner år.

I Sverige har utsläppen av växthusgaser ökat kraftigt det första halvåret 2024 jämfört med 2023. SCB konstaterar att ökning av fossil diesel verkar ha drivit mycket av utsläppen under andra kvartalet i år. I en rapport från Oxfam i oktober framgår att Sverige har historiskt höga utsläpp globalt sett. Sverige har 22 gånger högre utsläpp än vår andel av befolkningen. Sveriges höga utsläpp bidrar till förödande skador på skördar och till höga dödsfall på grund av värme i världen. Som Oxfam tidigare visat finns det stora skillnader i utsläpp mellan inkomstgrupper, där de rikaste ökar på klimatkrisen i rasande takt.

Klimatpolitiska rådet har tidigare i år konstaterat att regeringens klimatpolitiska handlingsplan inte lever upp till klimatlagens krav samt att den bortser från de etappmål för 2030 som riksdagen fastställt. När regeringen lagt sin budgetproposition för 2025 konstaterade rådets ordförande att förutsättningarna att nå vårt EU-åtagande för ESR-sektorn (utsläpp från bland annat transporter och jordbruk) förbättrats något jämfört med slutet av 2023, men att regeringens bedömning att Sveriges EU-åtagande inom ESR kommer att nås bygger på optimistiska scenarier förknippade med osäkerheter, till exempel kring hur transportsektorns utsläpp utvecklas vid låga priser på fossil bensin och diesel och när färre elbilar tillförs marknaden. Rådets ordförande konstaterar vidare: ”Sverige har ett tufft åtagande från EU att öka nettoupptaget i skog och mark (LULUCF) till 2030. Regeringen redovisar ett betydande gap och osäkerheter för detta åtagande men ingen strategi och få åtgärder aviserats. Klarar vi inte åtagandet för LULUCF behöver vi åstadkomma större

utsläppsminskningar inom ESR (transporterna eller jordbruket).”

Klimatpolitiska rådets ordförande tydliggör dessutom för regeringen att även om regeringens fokus ligger på Sveriges åtaganden inom EU så gäller de riksdagsbundna klimatmålen till 2030 till dess att riksdagen fattat nya beslut om målen.

Enligt riksdagsbeslut ska utsläppen från inrikes transporter minska med 70 procent mellan 2010 och 2030. Kraftiga utsläppsminskningar inom transporterna är också helt nödvändiga för att Sverige ska leva upp till mål och åtaganden inom EU till 2030.

Regeringen tillsatte i oktober i år Styrmedelsutredningen i syfte att analysera vilka styrmedel som kan utformas för att fasa ut fossila bränslen på ett kostnads- och samhällsekonomiskt effektivt sätt och för att nå det långsiktiga nationella klimatmålet till 2045 samt de EU-åtaganden som Sverige har på klimatområdet. Utredningen ska lämna sitt betänkande senast den 4 maj 2026.

Vänsterpartiet kan konstatera att när Sverige som mest behöver växla upp tempot i klimatpolitiken för att säkerställa att Sverige når mål och åtaganden till 2030 har regeringen valt motsatt riktning. Genom en rad beslut har regeringen och Sverigedemokraterna i stället gjort det billigare att använda fossila bränslen, vilket ökat utsläppen, och avstått från åtgärder som på kort sikt tillräckligt minskar utsläppen och stärker kolinlagringen till 2030. Vi delar Klimatpolitiska rådets bedömning att regeringen intar en riskfylld strategi när den skjuter fram åtgärder till 2027 genom att invänta en utredning som presenterar sina resultat i maj 2026. I praktiken skjuter man över ansvaret och konsekvenserna till nästa mandatperiod.

Med anledning av ovanstående vill jag rikta följande frågor till statsrådet Romina Pourmokhtari:

1. Avser statsrådet att verka för nya åtgärder i närtid, och i så fall vilka, som rättvist minskar utsläppen för att nå målen till 2030 genom att åtgärderna underlättar och belönar minskad användning av fossila bränslen?
2. Avser statsrådet att verka för att ytterligare styrmedel, förutom de som

signaleras i regeringens klimathandlingsplan, införs innan maj 2026 för att minska utsläppen från inrikes transporter i linje med antaget klimatmål om att minska utsläppen från sektorn med 70 procent senast 2030?

3. Avser statsrådet att verka för ökade nationella satsningar på kollektivtrafik för att uppnå mål och åtaganden för klimatet till 2030?
4. Avser statsrådet att verka för att en samlad plan tas fram för att öka upptaget av koldioxid i skog och mark i enlighet med Klimatpolitiska rådets rekommendationer?

.....

Kajsa Fredholm (V)

Överlämnas enligt uppdrag

Rebecca Heinemann